

Lezenslust

(1) 'Ik heb mijn leven weggelezen.'
Aldus Maarten 't Hart. Waar en wanneer hij het precies zei, weet ik niet meer; het is al enige tijd geleden, het was in een praatprogramma op televisie. Hij vertelde dat hij elke dag een boek uit de bibliotheek haalde en dat las. Zeven boeken las hij per week, als het er niet meer waren. In plaats van naar buiten te gaan, met mensen te praten, te lachen, te flirten, te ruiken en te proeven. Kortom, het leven te plukken.

(2) Zijn uitspraak maakte diepe indruk op me. Ik was een jaar of twintig en had al jaren dezelfde tijdverslindende hobby: lezen. Ik las over alles wat er in een mensenleven kon gebeuren: allesverzengende liefde, wereldreizen, oorlog en vrede, goed en kwaad. 't Hart maakte een donker onderscheid tussen lezen en leven. Wie leest, leeft niet. Hij beleeft heus wel wat – allemaal tweedehands avonturen.

(3) Ik begon me af te vragen of het leven al lezend aan mij voorbijgleed. Maarten 't Hart kwam in elk geval schijndood op mij over.

(4) Roman Krznaric vraagt zich hetzelfde af in zijn boek *Carpe diem*¹. Hij wil weten wat het leven zin geeft, en of hij de dag wel genoeg plukt. Daar schreef hij een boek over. Dat leidt tot een wonderlijke paradox.

Hoe *carpe diem* is het om alles over *carpe diem* te lezen en je dan maanden terug te trekken om er een boek over te schrijven? Niet zo heel *carpe diem*, maar wat moet je dan? Je kunt ook niet de hele dag gaan bungeejumpen, en zelfs een eeuwige wereldreis verveelt op den duur.

(5) En toch. Als ik straks op mijn sterfbed lig en mezelf de vraag stel waar ik spijt van heb, zal ik dan zeggen: 'Ik wou dat ik dit boek nog had gelezen'? Nee, natuurlijk niet. Wat gaf dan het leven zin? Mijn antwoorden zullen, vermoed ik, groot zijn (een kind maken, de reizen die ik maakte, de liefde, familie) en klein: het alledaagse, acceptatie van het gemodder dat leven heet.

(6) Onlangs ontmoette ik een pragmaticus, die een nuchter antwoord gaf op de vraag of lezen en leven elkaar uitsluiten. Lezen is goed en zinvol. Maar het leven is te kort om slechte boeken te lezen. Sla die over. *Carpe diem* van Roman Krznaric behoort niet tot die boeken. Het is wezenlijk, omdat het gaat over de grootste vraag van het leven: hoe kan ik mijn leven zo inrichten dat ik, als ik straks terugkijk, geen spijt heb? Soms, in je zoektocht naar dat antwoord, is lezen het meest levenslustige wat je kunt doen.

naar: Stine Jensen
uit: *Filosofie juni-juli 2017*

Stine Jensen is filosoof en maakt programma's over filosofie voor omroep HUMAN.

noot 1 *carpe diem*: pluk de dag. Daarmee wordt bedoeld dat je van het leven moet genieten.

Tekst 4 Lezenslust

- In alinea 1 tot en met 3 komt impliciet een vraag aan de orde.
- 1p **34** Welke vraag is dat?
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.
- In alinea 4 wordt een “wonderlijke paradox” beschreven.
- 2p **35** Leg de twee schijnbaar tegengestelde delen van deze paradox uit.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.
- Volgens alinea 5 fantaseert de ik-figuur erover dat ze zichzelf twee vragen stelt op haar sterfbed.
- 1p **36** Welke verhouding hebben deze twee vragen ten opzichte van elkaar?
Deze vragen
- A** betekenen feitelijk hetzelfde.
 - B** sluiten elkaar uit.
 - C** vullen elkaar aan.
 - D** zijn lastig verenigbaar.
- “Als ik straks op mijn sterfbed lig en mezelf de vraag stel waar ik spijt van heb...” (regels 44-46)
- 1p **37** Hoe zou je volgens de ik-figuur kunnen vermijden dat je op je sterfbed spijt hebt, gelet op alinea 6?

- 1p 38 Hoe is de toonzetting van tekst 4 het best te typeren?
De toonzetting is beurtelings
A belerend en onderzoekend.
B sceptisch en bewonderend.
C serieus en luchtig.
D zakelijk en humoristisch.

Tekst 4 bevat een oordeel over het boek *Carpe Diem* van Roman Krznaric.

- 1p 39 Citeer de zin die het oordeel samenvattend weergeeft.

tekstfragment 2

(1) Als iemand leest, verbeeldt hij de ruimte van het boek en is hij bezig met de emoties van de hoofdpersonen. In 2011 stond er in *Annual Review of Psychology* een studie van hersenscans bij mensen die romans lazen: het onderzoek toonde aan dat dezelfde neurologische gebieden oplichten wanneer mensen over een ervaring lezen als wanneer ze een ervaring doormaken. Dit komt door spiegelneuronen in de hersenen: het maakt niet uit of we een handeling doen of 'zien'.

(2) Boeken bieden zo een veilige oefenruimte voor het leven.

naar: Philip Huff, uit: De Correspondent, 13 juli 2015

De conclusie op basis van de onderzoeksresultaten in tekstfragment 2 komt in hoge mate overeen met de conclusie zoals die blijkt uit alinea 6 van tekst 4.

- 2p 40 Vat het gemeenschappelijke van deze beide conclusies samen. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 10 woorden.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.